

Glasilo Slovenske Krajine

NOVINE

Prihaja vsako nedeljo.

Cena Novin na celo leto je: doma na skupni naslov 25 D., na posameznoga 30 D., v Ameriko 100 D. Cena Marijina Lista na celo leto je: doma 10 D., v Ameriko 50 Din. Novine prihajajo vsaki teden, M. List vsaki mesec. Naročniki M. Lista i Amerikanci dobijo kalendar brezplačno, naročniki Novin pa za polovično ceno. Rokopisi se ne dajo nazaj. Rokopise i naročnino pošiljajte na uredništvo ali upravništvo Novin v Crensovc, Prekm.

„Vredništvo i upravništvo Novin je v Crensovc, Prekmurje“.

Vrednik: Klekl Jožef, vp. plebanoš v Crensovc.

Oglasi, (inserati) se tudi sprejmajo. Cena ednoga kvadratnoga centimetra za ednok en dinar, za večkrat popust. Cena malih oglasov je do dvajset reči 5 Din, više od vsake reči pol dinara. Med tekstem je cena oglasov cm² dva dinara v „Poslanom“ tri dinare. Ki naroči 1/4, 1/2 ali celo stran, dobi 25% popusta za edno objavo, za večkratno več. Takso za vse oglase plača upravništvo „NOVIN“.

Spremenjena igra.

Pred par meseci PP. (Pašič-Pribičević), a zdaj RR. (radikali-radičovci), ali kak tudi pišejo R. r. (Radikali-radičovci). Sprememba je nastala po takzvanom „sporazumi“, o šterom nešterni navdušeni prijatelji režima pravijo, da je narodni sporazum med Srbi i Hrvat, i drugi, da je samo sporazum — bole povedano pogodba — med dvema strankama (med radikali i radičovci), večina državljanov pa se zaveda, da to ne nikakši sporazum, nego čisto navaden dogovor, v šterom so radikali *obdržali* vse, ka so do zdaj meli, radičovci pa so *se odpovedali* vsemi, ka so skoz sedem let glasili i za to odpoved neso dobili nikaj zvün štiraj ministerskih stolčkov.

V načini vladanja je vse ostalo pri starom, samo vloge so se spremenile. Pribičević je s svojimi tovariši odišeo, njihva mesta pa so zasedli radičovci. Nastala je samo nova grupacija i ta grupacija ma samo te uspeh, da so nastali iz prvejših nasprotnikov „prijatelji“, iz prijateljev pa nasprotniki.

Pašič—Radič—Pribičević; s temi imeni je napunjeno vse dnevno časopisje, ka režimsko (radikalno i radičovsko), tak bičevsko i ostalo opozicijsko. Pravi boj je nastao med vladnimi novinami i novinami, štere zagovarjajo Pribičevićovo postopanje. Iz toga boja pride vno go stvari na den, štere kažejo pravo naravo radikalov i Pribičevićovih samostojnih demokratov.

Pribičevićova stranka je skoz vsa leta od začetka Jugoslavije skoro nepretrgano sedela z radikali v vladnih resoraj (oddelkaj). Pribičević sam ka prosvetni minister i tudi njegovi demokratski tovariši ka drugi ministri so včinoli vno go stvari — ka se je pokazalo v parlamentu samom — štere neso bile v skladi z ustavov i s parlamentarnim poslovníkom. Radikali so za vse to znali, a se neso glasili. Zda j pa Pribičevići v oči mečejo, da je bio korupcionist. Dobro je. Nemamo nikaj proti tomi, ar Pribičević zasluži, da se njegovo delo obsodi. A zakaj neso postopali radikali proti njemi te, gda je bio minister? Zakaj so mučali te, gda jim je pomagao izvajati centralistično ustavo i prizadevati vsem trem jugoslovanskim narodom težke vdarce? Zakaj jim je bio dober ka minister, a zdaj, gda so ga vrgli iz vlade, ga preganjajo? S tem sebe ne operejo?

Spremeno pa se je tudi Pribičević. Ka velki zagovornik narodne edinosti, vidovdenske ustave, prvejšega vladnoga postopanja je bio on! V imeni jugoslovanstva je preganjao učitele, profesore, šteri neso bili njegovi pokorni „hlapci“, zapirao klošterske šole, „ar ne vzgajajo v narodnom duhi“ — ka ka je pravo. A ka dela

zdaj? Obhodo je Dalmacijo i vse volilne kraje, gde ma močne postojanke i rovare proti zdašnjoj vladnoj koalicii. Zakaj? Če stvarno mislimo, nema vzroka. Ar če je on istinsko samo iz načelnosti, a ne iz sebičnih i strankarskih namenov vodo takšo politiko, ka kšo je skoz ves čas svojega vladanja vodo, ipotom bi mogao mučati. Spremenilo se najmre nikaj ne. Radikalno — radičovski „sporazum“ je za centralistično ustavo (za štero je bio tudi on), odobrio je delo prvejše vlade (v šteroj je tudi on sedel) i vse zakone, štere je izdelala i dala izglasati ta vlada (Pašič-Pribičevićova.) Se več. Radičovci so glasali celo za novi tiskovni zakon (šteri je ravno njegovo delo) i za nove dvanajstine (štere so tudi herbija od Pašič-Pribičevićove vlade) — čeravno so se borili ka proti tiskovnomi zakoni tak proti dvanajstinam dokeč so bili v opozicii. Pribičević pa vseeno ne zadovolen — čeravno ma zvün vsega toga še to zadovolstvo, da njegovih pristašov uradnikov ne odstavljajo i preganjajo, ka ka je on to delao s pristaši drugih strank, dokeč je bio na vladi. Zakaj ne zadovolen? Ar je vržen iz vlade i mora jesti trdi kruh opozicije.

Potom pa pravijo demokratje, da so prijatelji ljudstva. Radikali preganjajo Pribičevića, ar jim zdaj več ne potreben. Radičovci so se odpovedali vsemi, za ka so se skoz 7 let bojuvali i sprejeli vse, proti čemi so se bojuvali, samo da se Štefan Radič rešo iz voze. Pribičević pa napada i radikale i radičovce, samo zato ar vladajo brez njega. Sodbo o tej „prijatelaj ljudstva“ si naj vstvari vsakši sam. Fr. K.

Na lanci.

Naš gospod Radič je vsikdar na tom, da napravi nekaj čudnoga, nekaj takšega, ka ljudje ne vidijo vsakši den. On sam je edna čudna prikazen i zdaj ga že vse zove čudodelni Stipica Radič. Njemi je vseedno, či guči, dela, vganja nespametnosti, norosti, či s tem škodi svojem ugledi i ugledi i koristim države, glavno je za njega, da ga občuduje ves svet. I toga čudodelnoga človeka resan občudujemo vsi ljudje. Veselo se nasmejemo, kda čujemo od „čudodelne, mirotvorne, seljačke, čovječanske hrvatske republike“. On čudak je šteo meti čudno republiko. A Stric Stipo so prišli v zanke i iz zanj so jih državni lovci gnali v zasluženo luknjo, kde so mogli biti proti svojoj voli tiho i krotiti svojo znano govorniško strast. V luknji pa so se stric Stipo včili biti pokorni. Gospodje iz Belgrada so jim veleli djati na šinjek lanc, šteroga je vzeo g. Pašič, majster za neposlušne politične medvede, v edno, a radikalski državotvorni bič v drugo roko. I zdaj so stric Stipo zaistino postali pokorni; ka ka lanc reže i gloda, a bič neprijetno boža. Stric Stipo so pa s tem dosegli višek svoje čudnosti. Postali so politični medved na radikalskom lancu, ki tak zna plesati belgrajski kolo, ka „onaj iz Šumadije ili Vrh Bosne“ i to politično čudo prikazujujo zdaj belgrajski politiki celomi sveti, da se te prav prijeto zabava, kda vidi „čudo“, ka ono iz Zagreba pleše srbski kolo, kda njemi igra belgrajska banda.

Dozdaj so stric na lanci napravili dva rekorda v svojoj svetovnoj čudotvornosti, šteriva tu pokazemo našoj prekmurskoj javnosti, da se tudi ona zabava.

Prvo, ka so gospod stric napravili pod pritiskom biča, je njihov krotek pohod v Ženevo na zasedanje društva narodov. Znano je, ka kda so stric ešče živeli v „hrvatskoj republici“, so se vozili po sveti z belov turbov okoli šinjeka, v opankaj i v vogorskoj narodnoj noši ka pristni „Zagorec“. Všešerom so grajali Srba, Pašiča, našo državo; neso šteli priznati krala, države, ustave i so tüje države prosili naj jim pomagajo, ka se odtrgajo od Srbije i napravijo svojo čudno republiko. Stric so znali lepo gučati i so si našli prijatele. To je bolelo one v Belgradu. Nesreča pa je štela, ka so strica obhodili, ka smo to napisali. Zda j pa so strica gnali na lanci v Ženevo i tam so oni mogli pred vsem svetom povedati, ka so te ne bili na pravoj poli, gda so se proti centralizmi i za Hrvatsko borili ka so te ne gučali istine, nego zdaj. Celi svet je gledao proti Ženevi i je pravo: „Glejte hrvatsko čudo“. Tak so stric odplesali prvi del srbskoga plesa „kolo“ na svetovnom pozoršči na radikalskom lancu.

Leta 1922. je naša država vzela naposodo dolare v Ameriki i to 100 milijonov dolarov. To je znano Blairovo posojilo. Od toga posojila je naša država ne mela nikšega haska, samo obresti (interesi) moramo vsi plačivati. V tistih časaj pa so naš stric živeli ešče v „čudotvornoj republici“ pa so etak gučali: „To posojilo za Hrvate ne vala, ar hrvatski kmet ne nūco amerikanskoga posojila, jaz (Štefan Radič) toga posojila nemrem priznati, tako mi Bog pomagao i hrvatskome seljaku“. Minoli sta dve leti i stric so prišli v znano nesrečo pa so pravili: „Pašič je dobar, Beograd je lijep, srpski narod je junacki, centralizam i Vidovdanski ustav kolosalan (ka njemi nega para), a dober za hrvatskog seljaka i američki zajam (posojilo)!“ Tak so stric to prle krivično posojilo priznali, za štero kmet mora plačivati velke interese, A to je ešče ne zadosta. Pašiči se dopadne, ka so stric pokorni, ka lepo bogajo, ka so v Ženevi lepo i zadovolno plesali, zato jih zdaj pošle v Ameriko, da ka listi pišejo med Amerikanci agitira za državno posojilo. Stric so na lanci i Pašič ma v roki bič! Stric so ne šteli priznati amerikanskoga posojila zdaj pa morejo iti za pokoro sami v Ameriko, ka tam prosijo ešče za vekše posojilo, ka ka je bilo ono, štero so ne šteli priznati i to mogoče ešče pod težjimi pogoji. Ka ešče vse ne doživimo, če bo g. Stipisa Radič igrao takše cirkuse. Svet se zabava. Zabavamo se vsi, tudi jugoslovenski kmetje, samo ka je ta naša zabava draga, ar stricove račune moramo plačivati mi.

— FILOS. —

Pod R. R. (radikali-radičovci) vladov.

Že več mesecov je minolo od hipa, da so zaseli ministerske resore ministri iz radikalne i Radičove stranke. Teh par mesecov je bilo zadosta, da vlada pokaže po kakšoj poti bo šla naprej: ali obdrži način vladanja prvejše vlade ali pa bo istinsko vlada „mirotvornosti i človečanstva“, ka so to Radičovi poslanci radi naglašali.

V kakšoj svetlosti se nam je pokazala nova vlada? Ali moremo praviti, da je zdaj bole, ali pa nam trbe z žalostjov pripoznati, da še bole ječimo? Ka nam je dala nova vlada.

Najvekši „dar“ so gotovo dvanajstine i pa novi tiskovni zakon. To dvoje je bilo prvó, ka nam je dao radikalno—radičovski režim. Dao nam je to, proti čemi so se sami radičovci bojuvali, dokeč so bili v opozicii. Dvanajstine so pa globle potisnile našega dačoplačučvalca, tiskovni zakon pa teži celo naše tiskarstvo.

S tem delom je bila vlada zadovolna i si je privoščila počitnica. Ministri so potuvali se pa ta i se le neradi vračali nazaj v Belgrad.

Svetovna politika.

Konferenca v Locarni se je zaključila. Svetovni listi pišejo, da je na njoj zmagala Anglija. Angleški ministerski predsednik Baldwin je angleškimi zastopniki Chamberlaini častil na njegovih uspehaj. Ar je konferenca tudi za Jugoslavijo, posebno za nas Slovence, pomenljiva, se je naš zvišnji minister Ninčič na Bledi sestao s češkim zvišnjim ministrom Benešom, da bi njemu te poročao, o čem se je na konferenci razpravljalo.

Prepir med Grčijov i Bolgarijov. Grška straža je prestopila grško-bolgarsko mejo. Bolgarska straža je začela zavolito toga strelati; komandant straže je spadno, več pa jih je bilo ranjenih. Straži so prišli na pomoč vojaki. Strelanje se je znova začelo in officer je ostao mrtev. Zavolito teh nemirov je zavladalo v političnih krogaj velko razburkanje.

Gospodarstvo.

Kak se dajo kante oprati. Če se kante od vina taki ne očistijo, se ostanki v njih skisajo i kante dobijo neprijetno sago. Takše i sploh nesnažne kante se čistijo etak: V vodo natrosi pepeo i jo prekühaj. V to mešanico potopi kante. Vsa nesnaga se odlučši. S keficov iz ščetin, pritrjenov na debelom droti, očistiš morebitne ostanke. Nato kante dobro opereš s čistov vodov i odcediš. Če šeš olnate kante ponucati za vino, jih izperi s pepelom i vročov vodov i nato še s čistov. Nato pa nasipli v nje vsedlino od kave i na to nekelko vroče vode. Nato sper i s čistov vodov. Mesto vsedline nūcajo neštarni tudi strūgovino od hrastovoga lesa.

1. Zrnje.

100 kg. pšenice	250 Din.,
" žita	175 "
" ovsa	175 "
" kukorice	200 "

2. Živina:

govenska:	teoci:	svinje
v Zagrebi 1 kg.	16—18 D.	14 D.
v Ljubljani "	16—18 D.	14 D.

3. Krma.

Sena m. 90—125 D., slame m. 70—100 D.

Zagrebečka borza

dne 29. oktobra 1925.

Amerikanski dolar, 1 dolar	D 54 50
Schiling	D 7 90
Čeho-Slov. krona, 1 K	D 1 64
20 kronski zlat	D 205—
Francoski frank, 1 frank	D 2 40
Madjar. K 100 (nova em.)	D 0 075
Švic. fran., 1 fr.	D 10 84
Talijanske lire, 1 lira	D 2 20
Zürich:	
Dinar, 100 Din	Sv. frcv 9 205

MALI OGLASI.

DOBROIDOČE GOSTILNE

na jakō prometnom kraji se zavolo družinskih razmer taki za 180 jezero dinarov oda. Hiša i gospodarstvo poslopje je novo zidano vse s črepom pokrito, zraven še nove i velike hiše nedogrejene za gostilno i tudi vsakšo drugo obrt pripravne. Potem je lep ograd za zelenjavo i sadonosnik, pa 3 orale loga, 1 oral travnika i nad 1 oral njive. Cenjene ponūdbe prosim pod „gostilne“ ne upravo toga lista.

MLEKARNA

popolnoma moderno urejena v najbolje ugodnom kraji v Sloveniji i blizi državne meje se zavolo družinskih razmer jako zeles po ceni oda. Običajno se je izvažalo v Avstrijo dnevno do 2000 l mleka i še več. Poleg je zidane hiša z vsemi potrebnimi prostori i stanovanjōm — lep ograd i sadovnjak pa nekaj goric. Kūpci šteri majo veselja do mlečne trgovine majo tū krasno bodočnost. Mlekarna še je v punom obrati i kūpec lahko taki nadaljuje z izvozom mleka. Ponūdbe prosim pod 80 jezero dinarov na. Upravo toga lista.

V SATAHOVCIH JE K ODAJI HIŠA

štera zdaj slūži za obč. šolo, iz dveh hiš, kūnje, špajza, pivnice, štale, hūt i z 3 livov z ogradom vred na 1 plūgi i rtali stoji. Pripravno za travino, oštarijo, ali kmetijo. Iz proste roke i taki oda VOGLER JOŽEF Murski Črnci.

NE POZABITE!

Sūhe gobe odete vsigdar po najvišjoj dnevnoj ceni samo v trgovini Franc Senčar, Mala Nedela, Lotmerk. Zapomnite si dobro i se osvedočite.

POSESTVO

iz 5—8 oralov zemljišča, sadovnjaka, goric, šume, travnika, njive, 2 stanovanjskih i gospodarskih poslopij, oda JOŽEF PETEK Bučkovi 60. p. Mala nedelja.

Sreča Vas iščel!

Kūpūjte srečke (loze) efektna loterija NARODNO KULTURNOGA DRŪŠTVA pri MALOJ NEDELI.

Dobitkov je 300 v vrednosti 15.550 Din.

Srečka košta 5 Din. Vlečenje bo novembra 15. 1. 1925. Kūpūjte i naročajte srečke pri Narodno kulturnom drūštvu Mala Nedela.

10 AMERIKANCI TO JE ZA VAS!

Pri Sv. Križi pri Lotmerki je k odaji jako lepo posestvo obstoječe iz zidine i 12 plūgov zemlje. Cena se zve pri A. KLEMENČIČ v BELTINCIH.

BAUTA

(trgovina)

s štelažami i stanovanje z 2 sobama, kūhnjo, kletjo se da na PETANCIH v najem. — Več se zved i pri

NEMEC JANEZ

trgovci,

v MURSKI SOBOTI.

Naročnina ino oglas i sprejmejo za „Novine“ pri ERDŐŠY BARNABAŠ, trgovci z papirōm i igračami v Murskoj Soboti št. 180. poleg rim. kath. cerkvi ino pošte.

Pristopite

k novoustanovljenoj „MLINSKOJ ZADRUGI“ na Razkriži.

Priglasite se lahko vsakši den.

Delež je 1000 dinarov, šteri se lahko plačūje tudi na rate.

„MLINSKA ZADRUGA“
(bivši Kumparičov mlin) Razkriž.

Slovenska Banka d. d.

podružnica DOLNJA LENDAVALA
plača najbolje dolarje
in zlate peneze.

Ovlaščena banka za trgovanje z devizami in valutami. Izstavlja izvoznikom uverenja in prevzema bančne garancije.

Posūvanomi občinstvi si dovolijem vlūdno sporočiti, da sem prevzeo od gospe dovice ČISAR

mizarско delavnico

nahajajočo se v Sodnoj ulici v MURSKI SOBOTI, štero bom vodo pod imenom RUDOLF ŠAFRAN.

Opirajoč se na svoje vsestranske izkušnje, pridoblene v tū- in inozemstvi, zagotavljam Vas, da bom vsako naročilo iz stroke umetnoga pohištenoga in stavbarskoga mizarstva skrbno izvršō po nizkoj zmernoj ceni. Pričakūjoč Vaših cenjeni naročil beležim z odličnim spoštovanjōm RUDOLF ŠAFRAN mizarški majster.

Iz poštenih hiš sprejem tudi dva učenca (inaša).

PASKA!

Če se šeš za zimo dobro gorobleči za male peneze, te moreš iti

v MURSKO SOBOTO k ALEKSANDRI HORVAT krojači i trgovci z gotovimi oblekami poleg Dobraja.

Tam najdeš velko zalogo zimskih kaputov, bričes hlač i druge vsake vrste gotovoga blaga za moške i dečke. Tam se delajo vsake vrste obleke na mero; — najdeš lastno izdelane kape po najnižjoj ceni! Če ne verješ, pridi i pogledni pa se te zagvūšaš.

Samostalno prekmursko katoličansko podporno društvo sv. Križ Chicago Ill:

je najbolje društvo za prekmurske Slovence v Chicagi. Kotrige društva postanejo lahko kat. Slovenci, moški od 16. do 50. leta, ženske od 16. do 45. leta starosti. Kotrige plačajo ednok pristopnino 1 Dol. i mesečno 1 Dol. i zato dobi vsakša betežna kotriga prvij 6 mesecov 1 Dol. podpore za vsaki den, nadalnje 3 mesece pa 50 centov na den. Če je kotriga eše duže betežna, zvoli se njoj podpora na mesečnoj seji. Za smrtinno plača društvo zdaj 350 Dol., kda bo pa več kak 200 kotrig, pa 500 Dolarov. Gotovščine ma društvo 5000 Dol. kotrig 170. Želimo, ka bi bilo skoro 200 kotrig. Društvo skrbi za lep i sprevod i cerkveni pokop i bo pomagalo pri deli za prekmursko slovensko faro v Chicagi i priporoča vsem kotrigam, da si naročijo prekmursko glasilo „Novine“ v šterij objavlja društvo svoje oglase. Novine se naročijo pri Klekl Jožefi, vp. pleb. v Črensovcih, Prekmurje, Jugoslavija i se dobijo tudi pri društvu. Društvene seje se vršijo vsako drugo nedeio v meseci ob 3. vōri na numeri 1804. So Racine Avenue, Chicago Ill. Opominamo vse prekmurske Slovence, ki so eše nej ali so že v kakšem društvu, naj pristopajo k tomi lepom društvu, štero pomaga kotrigam v potrebaj.

Odbor za letō 1925:

Predsednik Martin Kelenc, podpredsednik Mihal Grūškovnjak, tajnik Štefan Hozjan, podtajnik Martin Horvat, blagajnik Štefan Jakšič, paziteo betežnih Mihal Gjōrek, nadzorni predsednik Štefan Gjura, računovoditelja Štefan Ritlop i Naci Markoja, paziteo društva Anton Markoja, vrtar Jožef Trajbar.

Obrtna Banka d. d. v Ljutomeru.

Ovlaščeni zavod za trgovanje z devizami in valutami. Izstavlja izvoznikom uverenja, daje kredite po najugodnejših pogojih ter izvršuje vse bančne posle najkulantneje.